

HØJESTERETS DOM

afsagt onsdag den 23. marts 2016

Sag 181/2015

(2. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Jens Rysgaard, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Aarhus den 8. september 2014 og af Vestre Landsrets 13. afdeling den 17. april 2015.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Lene Pagter Kristensen, Poul Dahl Jensen, Vibeke Rønne, Kurt Rasmussen og Lars Apostoli.

Påstande

Dommen er anket af T med påstand om frifindelse, subsidiært formildelse.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om stadfæstelse.

Anbringender

T har navnlig anført, at det skal lægges til grund, at det skyldes passiv hashrygning, at der i hans blod var THC i en koncentration, som oversteg bagatelgrænsen på 0,001 mg pr. kg blod, da han blev standset af politiet den 22. april 2014. Der var på det tidspunkt gået ca. 40 timer, siden han sidst havde været udsat for hashpåvirkning ved ophold i en rygekabine sammen med hashrygere. Under disse omstændigheder er der ikke grundlag for at anse ham for skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, da han hverken vidste eller burde have vidst, at han på kørselstidspunktet var påvirket af hash på en måde, som medførte en overskridelse

af lovens bagatelgrænse. Overtrædelsen kan derfor ikke tilregnes ham hverken som forsætlig eller uagtsom.

I tilfælde af domfældelse bør der ske en formildelse af sanktionen særligt i lyset af, at han efter at have mistet sit kørekort nu også har mistet sit arbejde.

Anklagemyndigheden har navnlig anført, at det i overensstemmelse med landsrettens bevisbedømmelse skal lægges til grund, at T var påvirket af hash i en sådan grad, at det oversteg bagatelgrænsen på 0,001 mg THC pr. kg blod, da han blev standset af politiet. Ifølge sin egen forklaring havde han flere gange under sin tilstedeværelse på en erotikmesse haft ophold i rygekabiner for at ryge cigaretter, og han var opmærksom på, at der blev røget meget hash i kabinerne, således at han blev udsat for passiv rygning af hash. Det er derfor med rette, at landsretten har anset ham for at have handlet uagtsomt og fundet ham skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, ved at føre bil kort tid efter. Landsretten har således ikke anvendt uagtsomhedsbegrebet forkert.

Straffen er med rette fastsat som en tillægsstraf til de tre forstraffe, som T er idømt efter gerningstidspunktet for færdselslovsovertrædelsen i den foreliggende sag, jf. straffelovens § 89. Den af landsretten fastsatte bødestraf på 15.500 kr. er i overensstemmelse med Rigsadvokatens retningslinjer og passende fastsat. Også frakendelsestiden på 3 år og 6 måneder for førerretten er passende under hensyn til, at en isoleret bedømmelse af overtrædelsen af færdselslovens § 54, stk. 1, skal medføre en ubetinget frakendelse af førerretten i 3 år, jf. færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 2, jf. § 128, stk. 2, og at der i det foreliggende tilfælde skal fastsættes en fælles frakendelse, der også omfatter den betingede frakendelse af førerretten ved dommen af 21. maj 2014, jf. færdselslovens § 125, stk. 2, nr. 1 og 5, jf. stk. 5.

Supplerende sagsfremstilling

Ved Retten i Odenses udeblivelsesdom af 10. april 2015 blev T idømt en bøde på 4.000 kr. for overtrædelse af lov om godkendelse og syn af køretøjer.

Retsgrundlag mv.

Færdselslovens § 54, stk. 1, 1. pkt., har følgende ordlyd:

”Et motordrevet køretøj må ikke føres eller forsøges ført af nogen, hvis blod under eller efter kørslen indeholder bevidsthedspåvirkende stoffer, som efter regler fastsat af justitsministeren er klassificeret som farlige for færdselssikkerheden, og som ikke er indtaget i henhold til en lovlig recept.”

Indførelsen af en såkaldt nulgrænse for kørsel med bevidsthedspåvirkende stoffer i blodet skete, da § 54, stk. 1, blev indsat i færdselsloven ved lov nr. 524 af 6. juni 2007. Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår bl.a. (Folketingstidende 2006-07, tillæg A, lovforslag nr. L 180, s. 6520, 6527-6529 og 6544):

”1.2. Lovforslagets baggrund

Den 27. juli 2000 nedsatte den daværende regering et ”Udvalg til forenkling af sanktionsfastsættelsen i sager om spiritus- og promillekørsel”. I forbindelse med regerings skiftet i 2001 fik udvalget udvidet sit kommissorium og ændrede navn til ”Udvalget om sanktionsfastsættelse i sager om spiritus- og promillekørsel mv.”

...

Den 3. januar 2007 afgav udvalget sin anden delbetænkning (betænkning nr. 1486/2007) om alkoholkoncentration i udåndingsluft og en nulgrænse for euforiserende stoffer mv. ...

Lovforslaget bygger på betænkningen.

...

4.2. Udvalgets overvejelser og forslag

4.2.1. Nulgrænse for kørsel med bevidsthedspåvirkende stoffer i blodet

...

Udvalget har endvidere lagt vægt på, at en nulgrænse for visse bevidsthedspåvirkende stoffer i forbindelse med kørsel af motordrevet køretøj til fordel for færdselssikkerheden vil kunne medføre en effektivisering af retshåndhævelsen af reglerne om kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer.

I den forbindelse har udvalget peget på, at den gældende bestemmelse i færdselslovens § 54, stk. 1, stiller betydelige krav til politiets efterforskning og anklagemyndighedens bevisførelse. I praksis vil strafansvar først komme på tale i tilfælde, hvor der kan føres bevis for, at den pågældende har indtaget det pågældende stof, at den pågældende af denne grund har befundet sig i en sådan tilstand, at han eller hun ikke har været i stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde, og at der hos gerningsmanden var den fornødne tilregnelser i forhold til disse forhold. ... Udvalget har antaget, at den relativt bevistunge karakter af disse sager indebærer, at de ofte ikke fører til domfældelse, selv om føreren faktisk ikke har været i stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde.

...

Udvalget har på denne baggrund anbefalet, at der indføres en legal nulgrænse for indholdet af stoffer i blodet i forbindelse med kørsel af motordrevet køretøj.

...

4.2.2. *Omfattede stoffer*

...

Udvalget har endvidere peget på, at det allerede i medfør af lov om euforiserende stoffer som udgangspunkt er strafbart at besidde de stoffer, som udvalget foreslår omfattet af nulgrænsen. Der vil derfor ikke efter udvalgets opfattelse være betænkeligheder af retssikkerhedsmæssig karakter ved at indføre en nulgrænse for kørsel med de pågældende stoffer i blodet selv i tilfælde, hvor den pågældendes evne til at føre motordrevet køretøj på fuldt betryggende måde ikke måtte være påvirket af de stoffer, som den pågældende har indtaget.

...

4.3. *Justitsministeriets overvejelser*

Justitsministeriet kan af de grunde, som er anført af udvalget, tilslutte sig udvalgets synspunkter og forslag om en nulgrænse for kørsel med visse bevidsthedspåvirkende stoffer i blodet.

...

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

...

Til nr. 3 (færdselslovens § 54)

...

Det forudsættes, at der i forbindelse med udstedelse af regler i medfør af den foreslåede bestemmelse for hvert enkelt af de stoffer, som klassificeres som farlige for færdsels-sikkerheden, fastsættes bagatelgrænser (såkaldte cut off-værdier), som sikrer, at den pågældende person, inden blodprøven er taget, gennem et vist tidsrum har haft bevidsthedspåvirkende stoffer i blodet ... Formålet med bagatelgrænserne er at sikre, at der ikke sker domfældelse for overtrædelse af nulgrænsen i tilfælde, hvor der er tale om en minimal tilfældighedskoncentration af det pågældende stof i blodet.”

Den 22. marts 2007 har Justitsministeriet i en kommenteret høringsoversigt vedrørende betænkning nr. 1486/2007 omtalt en udtalelse fra Landsforeningen af beskikkede advokater om risikoen for overtrædelse af en nulgrænse som følge af passiv rygning. I svaret hedder det bl.a.:

”I tilfælde, hvor en person passivt har optaget et euforiserende stof i blodet, vil det være op til domstolene på baggrund af sagens omstændigheder at bedømme, om tilstedeværelsen af stoffet i blodet kan tilregnes den pågældende.

Det bemærkes i den forbindelse, at det ved lovforslaget er forudsat, at der ved måling af bevidsthedspåvirkende stoffer i blodet anvendes bagatelgrænser, som skal sikre, at den pågældende person, inden blodprøven er taget, gennem et vist tidsrum har haft bevidst-

hedspåvirkende stoffer i blodet, ... Meget små koncentrationer af et bevidsthedspåvirkende stof i blodet vil således ikke kunne føre til domfældelse for overtrædelse af den foreslåede nulgrænse.”

Det fremgår bl.a. af bekendtgørelse nr. 655 af 19. juni 2007 om klassificering af færdselssikkerhedsfarlige stoffer, at blodet anses for at indeholde bevidsthedspåvirkende stoffer, som er farlige for færdselssikkerheden, hvis måleresultatet for cannabis viser, at blodet indeholder THC i en mængde, som overstiger en bagatelgrænse på 0,001 mg pr. kg blod.

§ 54, stk. 1, 1. pkt., fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 184 af 8. marts 2011. Ved denne lovændring blev sanktionen for overtrædelse af nulgrænsen i henhold til § 54, stk. 1, skærpet. I bemærkningerne til lovforslaget (lovforslag nr. L 101, 2010-2011, 1. saml.) hedder det bl.a.:

”2. Lovforslagets baggrund og hovedindhold

...

Herudover indebærer lovforslaget en skærpelse af sanktionerne for kørsel efter indtagelse af euforiserende stoffer mv. Nærmere bestemt lægges der med forslaget op til som udgangspunkt at sidestille overtrædelse af den såkaldte nulgrænse i færdselslovens § 54, stk. 1, med spirituskørsel med en alkoholpromille på 1,21 i relation til spørgsmålet om førerretsfrakendelse, således at frakendelsen fremover i almindelighed vil skulle ske ubetinget og ikke betinget. Endvidere forslås den bødestraf, der normalt idømmes ved førstegangsovertrædelse af nulgrænsen, som udgangspunkt fordoblet fra en halv til en hel måneds nettoløn, ligesom sådanne overtrædelser som udgangspunkt vil blive omfattet af færdselslovens regler om obligatorisk konfiskation af køretøjer. ...

5.2. Justitsministeriets overvejelser

5.2.1. Straf og førerretsfrakendelse for overtrædelse af nulgrænsen

...

Med den ændrede formulering af § 128, stk. 2, er det hensigten, at der ved alle spirituskørsler og overtrædelser af § 54, stk. 1 eller 2, som udløser en ubetinget frakendelse, skal udmåles en frakendelsestid på mindst 3 år.”

Den 7. april 2014 har justitsministeren afgivet et svar til Folketingets Retsudvalg på spørgsmål nr. 745 (Alm. del). Spørgsmålet har følgende ordlyd:

”Ministeren bedes oplyse, hvilke forholdsregler der er foretaget i forhold til de ansatte inden for bl.a. sundhedsvæsenet og socialområdet, som, bl.a. i forbindelse med hjemmebesøg risikerer at blive udsat for passiv hashrygning og dermed risikerer at blive frakendt deres førerret.”

I justitsministerens svar på spørgsmålet hedder det bl.a.:

”Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Sundhedsstyrelsen, der har oplyst følgende:

”Sundhedsstyrelsen er ikke bekendt med, at der er foretaget særskilte specifikke tiltag inden for sundhedsvæsenet og socialområdet vedrørende passiv hashrygning, udover gældende bestemmelser og tiltag der vedrører passiv tobaksrygning. Da der skal være tale om en massiv udsættelse, forekommer det usandsynligt, at ansatte inden for sundhedsvæsenet og socialområdet i forbindelse med hjemmebesøg vil få målelige koncentrationer af THC i blodet, og de er dermed ikke i risiko for at få frakendt deres førerret.” ”

Retslægerådet har bl.a. i erklæringer af 11. juni 2014 og 17. juni 2014 udtalt sig om muligheden for ved passiv hashrygning at opnå en THC-værdi i blodet, som overstiger bagatelgrænsen. Erklæringen af 11. juni 2014 er citeret i en dom afsagt af Retten i Esbjerg den 11. november 2014 (sag nr. 98-3556/2013). I sin besvarelse af et spørgsmål 6 har Retslægerådet bl.a. udtalt følgende:

”Der foreligger videnskabelige undersøgelser over passiv hashrygning. Disse undersøgelser påviser, at det kun ved exposition i meget små og trange rum, med en koncentration af hash-røg som virker lokalirriterende i øjne og mundslimhinder og lunger, er muligt at opnå plasmakoncentrationer over bagatelgrænsen.”

Erklæringen af 17. juni 2014 er citeret i Vestre Landsrets dom af 5. maj 2015 (TfK 2015.761). Der er tale om besvarelse af en forespørgsel med følgende ordlyd:

”Under henvisning til tiltaltes forklaring bedes det oplyst om ophold i rum, hvor der ryges hash, medfører at der efterfølgende kan måles en THC-værdi i blodet i en mængde, der overstiger bagatelgrænsen på 0,0015 mg pr. kg blod.

Blodprøve ...

Tidspunkt for udtagelse ...

Resultat 0,0016 mg pr. kg blod”

I erklæringen har Retslægerådet bl.a. anført følgende:

”Retslægerådet kan med den nuværende viden om optagelse af THC ved passiv rygning af hash (cannabis) ikke udelukke, at den påviste koncentration af THC i sigtedes blod kan være betinget af nylig, det vil sige inden for få timer, passiv rygning i et mindre rum, hvor andre tilstedeværende har røget hash.”

Højesterets begrundelse og resultat

Det er ubestridt, at T den 22. april 2014 førte bil med THC i blodet over bagatelgrænsen, og spørgsmålet er, om det er med rette, at landsretten har vurderet, at dette kan tilregnes ham som uagtsomt.

Højesteret kan ikke efterprøve den konkret foretagne bevisbedømmelse vedrørende skyldspørgsmålet, jf. retsplejelovens § 933, stk. 2, sammenholdt med § 912, stk. 1, nr. 4, modsætningsvis. Højesteret kan imidlertid tage stilling til, om landsretten har anvendt uagtsomhedsbegrebet rigtigt, og om de faktiske omstændigheder, som er lagt til grund af landsretten, kan begrunde, at der foreligger en uagtsom overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, jf. retsplejelovens § 933, stk. 2, sammenholdt med § 912, stk. 1, nr. 3.

Højesteret lægger til grund, at bagatelgrænsen for hash, jf. bekendtgørelse nr. 655 af 19. juni 2007 om klassificering af færdselssikkerhedsfarlige stoffer, i overensstemmelse med forarbejderne til loven er fastsat således, at grænsen ikke overskrides i tilfælde, hvor der er tale om en minimal tilfældighedskoncentration af det pågældende stof i blodet.

Normalt vil overskridelse af bagatelgrænsen ske ved en aktiv indtagelse af hash, men allerede ved indførelsen af nulgrænsen i 2007 var man opmærksom på, at en person passivt, herunder ved passiv rygning, kan optage et euforiserende stof i blodet. Med henblik på sådanne tilfælde anførte Justitsministeriet i den kommenterede høringsoversigt af 22. marts 2007, at det vil være op til domstolene på baggrund af sagens omstændigheder at bedømme, om tilstedeværelsen af stoffet i blodet kan tilregnes den pågældende.

Det er også i overensstemmelse med udtalelser fra Sundhedsstyrelsen og Retslægerådet, at overskridelse af bagatelgrænsen for hash kan skyldes ophold i rum, hvor andre tilstedeværende ryger hash. Efter disse udtalelser lægger Højesteret endvidere til grund, at der kræves en massiv udsættelse for andres hashrygning, før bagatelgrænsen overskrides.

I det foreliggende tilfælde har landsretten fundet, at kørslen med et THC-indhold i blodet over bagatelgrænsen kan tilregnes T som uagtsom, uanset om det i overensstemmelse med hans forklaring lægges til grund, at den konstaterede overskridelse af bagatelgrænsen ikke skyldtes, at han havde røget hash forud for kørslen, men at han flere gange havde opholdt sig i rygekabiner, hvor han var klar over, at der blev røget meget hash.

Højesteret finder ligesom landsretten, at T har handlet uagtsomt ved med viden om sin massive udsættelse for andres hashrygning at føre bil som sket. Det kan ikke føre til en anden bedømmelse, at hans udsættelse for hashrygningen efter hans egen forklaring var ophørt ca. 40 timer forud for kørslen.

Højesteret tiltræder derfor, at T er skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1.

Efter det oplyste om Ts indkomst i 2014 finder Højesteret ikke grundlag for at nedsætte bødestrafen. Endvidere tiltræder Højesteret, at han er frataget førerretten i 3 år og 6 måneder.

Herefter stadfæster Højesteret landsrettens dom.

Efter omstændighederne og sagens karakter, herunder behovet for afklaring af uagtsomhedsbedømmelsen ved kørsel efter passiv rygning af hash, skal statskassen betale sagens omkostninger for Højesteret.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.